

⌚ 5 min.

Hoe oud is te jong voor euthanasie bij psychisch lijden?

Levensbeëindiging

Moet de leeftijdsgrens voor euthanasie wegens psychisch lijden omhoog? Cd&v-voorzitter Sammy Mahdi wil die naar 25 jaar brengen. Experts zijn verdeeld. 'Het is een arbitraire grens.'

KELLY VAN DROOGENBROECK

Zari, Siska of Liz: alle drie jonger dan 30 jaar. Alle drie kwamen ze het afgelopen jaar in de media door hun keuze voor euthanasie wegens ondraaglijk psychisch lijden. Twee van hen kregen daar goedkeuring voor. Siska (26) overleed in november 2025, Liz (20) enkele maanden eerder, in juni 2025. Zari's (20) aanvraag werd afgewezen, zo getuigde ze afgelopen oktober nog in deze krant.

Ze zijn ook uitzonderingen. Van de bijna 4.000 Belgen die in 2024 euthanasie kregen, gebeurde dat bij slechts 1,4 procent uitsluitend wegens psychisch lijden, zo blijkt uit cijfers van de Federale Controle- en Evaluatiecommissie Euthanasie. Een nog kleinere minderheid onder hen is tussen de 18 en 30 jaar oud. In 2024 ging het om vijf personen.

Toch wil cd&v-voorzitter Sammy Mahdi de wetgeving herzien. "Ik zou de leeftijd voor euthanasie bij psychisch lijden liever naar minstens 25 jaar opschuiven", zei Mahdi afgelopen weekend in een interview met deze krant. Nu ligt die op 18 jaar. "Ik weiger te aanvaarden dat we mensen op zo'n jonge leeftijd opgeven en naar euthanasie begeleiden."

Stijgend aantal aanvragen

Volgens Mahdi is er genoeg bewijs dat een brein op 25 jaar nog niet voldoende ontwikkeld is. "Wanneer je hersenen nog volop in ontwikkeling zijn, veranderen ook je intelligentie, emoties en zelfs je persoonlijkheid", voegt hij eraan toe. "Perspectieven veranderen en mensen leren existentiële vragen anders benaderen. Ook medische behandelingen en herstelkansen kunnen veranderen, mits aangepaste en intensieve zorg."

Is dat ook zo? Het debat leeft in ieder geval ook sterk bij zorgverleners, onder meer door wat er in Nederland gebeurt. "Van de 219 mensen die daar voor eu-

thanasie kozen vanwege psychisch lijden, waren er 30 tussen de 18 en 30 jaar", zegt psychiater en voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Psychiatrie Kirsten Catthoor. "Dat zijn er zeskeer meer dan hier, terwijl je op basis van de bevolkingsgrootte kan verwachten dat het er anderhalf keer meer zouden zijn."

Ook in ons land is er jaar na jaar een stijging te merken in het aantal jongeren dat euthanasie aanvraagt. Dat baart Catthoor zorgen: wat als de Nederlandse stijgende trend overwaait? "Daarom zijn we een denkoefening aan het maken rond de vraag of er bijkomende voorwaarden nodig zijn voor euthanasie bij jongeren", zegt ze.

Zo pleit Catthoor voor extra instrumenten die zorgverleners kunnen helpen om de wilsbekwaamheid bij jongeren in te schatten. Wat haar betreft ligt een verhoging van de leeftijdsgrens ook op tafel. De grens verhogen naar 25 jaar voor de aanvraag en 28 jaar voor de uitvoering lijkt haar redelijk. "Iemand van 18 jaar is voor mij nog niet matuur genoeg om die procedure in gang te zetten", aldus Catthoor.

Damiaan Denys, die in Nederland als psychiater werkt, is ook voorstander. "25 jaar vind ik zelfs nog krap", zegt Denys. "30 jaar zou beter zijn. Voor die leeftijd kun je niet adequaat bepalen of iemand aan de voorwaarden voor euthanasie voldoet." Die voorwaarden zijn drievoudig. Zo moet er sprake zijn van wilsbekwaamheid, ondraaglijk lijden en een gebrek aan perspectief op verbetering in de toekomst.

De grens op 25 jaar of hoger leggen biedt in het geval van het eerste criterium meer zekerheid, klinkt het bij de twee psychiaters: een brein is immers pas dan volledig ontwikkeld. Maar het koopt ook tijd, menen ze, om alternatieve behandelingen te zoeken en impulsbeslissingen te vermijden. "Ik ben absoluut niet voor een paternalistische psychiatrie, maar bij jongeren kunnen we niet voorzichtig genoeg zijn", aldus Catthoor.

Ook professor Wim Distelmans, voorzitter van de Federale evaluatiecommissie euthanasie, pleit voor die voorzichtigheid. Toch noemt hij zichzelf "een koele minnaar" van het idee om de leeftijdsgrens te verhogen. "Ook 25 jaar is immers een arbitraire grens", zegt hij. "Door wat ze allemaal al hebben meegemaakt, zijn mensen die ondraaglijk lijden dikwijls matuurder. Jekunt hen niet vergelijken met een gemiddelde bij mensen die geen psychiatrische problematieken hebben."

Distelmans benadrukt dat het nog altijd om uitzonderingen gaat. "Daarvoor de wetgeving aanpassen vind ik heel verregaand", zegt hij. "Artsen gaan zorgvuldig met die problematiek om. Vooraleer zulke jonge mensen het licht op groen krijgen, worden ze al een jaar, en zelfs langer, geëvalueerd door diverse psychiaters."

Juist daarom pleit Marc Cosyns, arts in het centrum voor levensinde vragen Vonkel en expert aan de UGent, ervoor om het hele gezondheidssysteem beter op elkaar af te stemmen door meer samenwerking en onderzoek erin te inves-

teren. "Met alle respect voor meneer Mahdi, maar dat moet prioriteit krijgen", zegt hij. "Iedereen vindt het erg als iemand zo jong sterft. We gaan ook niet zomaar in op elke vraag. Maar door lange wachtlijsten is doorverwijzen naar andere zorg vaak niet mogelijk."

Cd&v zal het in elk geval moeilijk hebben om het idee in de regering verkocht te krijgen. Arizona sprak af om de wetgeving rond euthanasie te bekijken, maar dan wel om het mensen met dementie eenvoudiger te maken. Een versoepeling dus, terwijl Mahdi's voorstel een verstrenging is. Zeker voor coalitiepartner Vooruit is dat vrijwel ondenkbaar.

Heeft u vragen over zelfdoding? Bel dan gratis het nummer 1813 of surf naar zelfmoord1813.be